

Vijftien jaar wachten, toch vooruit

Anna rondt haar kappersopleiding af dankzij steun van de Ella Vogelaar Stichting

Anna is 19 jaar en komt uit Armenië. We spreken haar samen met haar moeder Lilit (45).

Foto's kunnen niet worden gemaakt en hun namen zijn gefingeerd: het gezin leeft namelijk al vijftien jaar zonder papieren in Nederland. Vijftien jaar van onzekerheid en wachten op een verblijfsvergunning die er nog steeds niet is. Toch is er beweging. Dankzij financiële steun van de Ella Vogelaar Stichting kan Anna haar opleiding afronden en voorzichtig vooruitkijken.

“Ik had het inschrijfgeld voor mijn kappersopleiding heel dringend nodig,” vertelt Anna. “Ik heb bij verschillende instanties aangeklopt. Uiteindelijk kwam ik via via bij stichting STIL in Utrecht terecht, die zich inzet voor ongedocumenteerden. Zij namen contact op met de Ella Vogelaar Stichting - ik hoefde daar zelf niets voor te doen. Het bedrag wordt nu maandelijks betaald. Dat geeft zoveel rust.”

Over een paar weken, in februari, behaalt Anna haar diploma op mbo-niveau 2. “Ik ben enorm blij en vooral heel dankbaar.” “Je kunt niet zomaar zo’n bedrag uit je eigen zak toveren.” De steun geeft haar perspectief. “Na niveau 2 kan ik meteen doorstromen naar niveau 4; niveau 3 mag ik overslaan.” Ik kies voor herenkappen. Over iets meer dan anderhalf jaar ben ik klaar.”

Maar Anna droomt verder. “Ik wil graag naar de modeacademie, een hbo-opleiding.” Misschien word ik kleding designer, maar een eigen kapperszaak met een beautysalon lijkt me ook leuk.” De Nederlandse mode inspireert haar. “Hier ben je vrij om te zijn wie je wilt.” “En dat zie je op straat, aan de mensen, aan de kleding.”

Die vrijheid is wat ze het meest waardeert aan Nederland. “Vooral de vrijheid van meningsuiting. Ik heb een sterke mening en wil me kunnen uiten. In Armenië, en in veel andere landen, zou dat niet kunnen. Ook de mentaliteit hier spreekt me aan: mensen zijn sociaal, vaak positief. En er is vaak begrip voor mensen die de taal nog niet goed spreken. Als ik het nieuws volg, besef ik hoe goed het hier is.”

Tegelijkertijd blijft het leven zonder verblijfsstatus heel zwaar. “Je kunt gaan zitten huilen, maar dat verandert niets,” zegt Anna. “Natuurlijk hopen we dat het ooit wordt opgelost, maar dat zeggen we al vijftien jaar.” Haar moeder Lilit knikt instemmend. “In 2019 hebben we een beroep gedaan op het kinderpardon,” vertelt ze. “Ook voor de twee jongere broertjes van Anna. Tot nu toe hebben we niets gehoord. We blijven wachten.” Die onzekerheid weegt zwaar. “Ik leef constant met stress. Elke minuut ben ik alert. Een onverwacht telefoontje of iemand die iets vraagt op straat kan me al zenuwachtig maken. Zelfs een vraag als ‘hoe heet je?’.” Werken mag niet. “Geen paspoort, geen rechten,” zegt Lilit. “En het gebrek aan geld maakt alles nog moeilijker.”

Ze voedde haar kinderen op met voorzichtigheid. “Ze mochten buiten spelen, maar ik zei altijd: doe niets fout. Vertel niet waar je woont en zeg zeker. Niet dat je geen papieren hebt. Niemand mag het weten, zelfs de burens niet. Het blijft gevaarlijk.”

Het gezin vluchtte vijftien jaar geleden uit Armenië. “Er waren grote politieke veranderingen,” vertelt Lilit. “Nieuwe partijen kwamen aan de macht. Mijn man hoorde bij de oude partij. De nieuwe machthebbers gedroegen zich als de maffia en wilden ons kapotmaken.”

Anna herinnert zich vooral haar eerste tijd op school. “Ik kwam als vierjarige in een gewone Nederlandse klas en verstond geen woord. Die eerste maanden waren lastig, maar ik pas me snel aan. Ik mocht naar een taalschool en binnen een half jaar haalde ik mijn Nederlandstalige diploma. Leren ging me goed af. Het moeilijke zit in alles eromheen. Andere leerlingen gingen uit, deden dingen waar ik niet aan mee kon doen. Zonder documenten is alles anders. Veel moeilijker. En je kunt er met niemand over praten. Niemand die het weet.”

Vijftien jaar onzekerheid én vijftien jaar naar school. Anna blijft zichzelf ontwikkelen. Ook als afleiding om er maar niet aan te denken.